

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-13

Diarienummer N609-1645/23

Handläggare:

Anders Samuelsson

E-post: anders.samuelsson@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Simona Mohamsson (L) och Axel Darvik (L) om att införa utbildningsgaranti för placerade barn

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-04-13, som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över en motion av Axel Darvik (L) och Simona Mohamsson (L) om att införa utbildningsgaranti för placerade barn.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till förslaget som syftar till att genom utvecklad samverkan mellan skola och socialtjänst stärka placerade barns förutsättningar till att få den utbildning de har rätt till. Grundskoleförvaltningen föreslår dock att nämnden avstyrker motionen. Motiveringen är att uppdraget redan finns i kommunfullmäktiges budget 2023 samt i Göteborgs Stads Barnrättsplan 2022–2024.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I dagsläget kan Göteborg inte erbjuda arbetsmodellen Skolfam till samtliga barn i målgruppen. Orsaken till kön är att resurser till upprättande av fler Skolfam-team under flera år varit underdimensionerade och att effekterna av den utökning från 8 till 12 Skolfam-team som genomfördes under 2022 ännu inte kan ses fullt ut.

Cirka 230 elever har idag tillgång till Skolfams verksamhet och cirka 50 barn står i kö. I och med utökningen av antal Skolfam-team 2022, visar prognosen att befintlig kö skulle kunna omhändertas med befintliga resurser. Ett heltidsteam kan arbeta med cirka 20–25 elever och beräknas kosta 2,2 miljoner kr/år. I dagsläget bekostar grundskoleförvaltningen 60 procent och socialförvaltningarna 40 procent av den totala kostnaden för Skolfam-arbetet i staden.

Motionärernas förslag till beslut innebär att målgruppen för Skolfams verksamhet ska utökas och omfatta alla placerade barn, vilket även inkluderar barn som är placerade på HVB- och SiS-boende. I dagsläget har grundskoleförvaltningen cirka 75 elever placerade på HVB och cirka 20 på SiS, vilket innebär ytterligare totalt cirka 95 elever. För att även kunna omhänderta dessa elever, samt placerade grundsärskoleelever och nyanlända elever, skulle en utökning av verksamheten behöva göras med ytterligare totalt 4

Skolfam-team. Dessutom skulle en samordnande funktion behöva inrättas som brygga mellan skola och socialtjänst, vilket har visat sig vara en framgångsfaktor från andra kommuner. Hos socialförvaltningarna skulle också en utökning behöva göras på familjehemsenheterna för att möta upp arbetsmodellens behov av samverkan.

Utifrån ovanstående beräkningar skulle motionärernas förslag totalt handla om en utökad kostnad med cirka 9,5 mnkr, totalt för både grundskola och socialtjänst, jämfört med idag. Kostnaden är en uppskattning och grundskoleförvaltningens bedömning är därför att berörda nämnder behöver vidare utreda ansvars- och kostnadsfördelning mellan berörda nämnder samt ekonomiska konsekvenser. Eventuella kostnader kan också prövas inom ramen för de statsbidrag som finns inom området. Socialstyrelsen har för 2022 och 2023 medel som fördelas i kommunerna för att stärka samverkan mellan socialtjänst och skola. I det fall finansiering helt eller delvis inte ryms inom nämndernas ramar eller kan lösas genom omprioritering får nämnderna nominera detta i kommande verksamhetsnomineringar. Finansieringen får då beredas i stadens ordinarie budgetprocess och prioriteras i förhållande till övriga behov.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för placerade barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Forskningen visar också att godkända eller bättre skolresultat är den starkaste skyddsfaktorn för psykosociala problem som har påvisats för denna grupp. När barn och unga blir placerade i samhällsvård är det hemkommunens ansvar att säkerställa att de får den utbildning de har rätt till. För att den rätten ska säkras krävs det att skola och socialtjänst samverkar på ett bra sätt och att eleven blir delaktig i processen. Det finns olika modeller framtagna för att skapa förutsättningar för sådan samverkan, där Skolfam, SiSam, och SAMS är tre exempel som beskrivs närmare i föreliggande tjänsteutlåtande under rubriken *Förvaltningens bedömning*.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) 12 juni 2023.

Bilagor

Motion från Simona Mohamsson (L) och Axel Darvik (L).

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt föreliggande motion på remiss till grundskolenämnden. Svar ska inlämnas till kommunstyrelsen senast 2023-08-30.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över en motion från Simona Mohamsson (L) och Axel Darvik (L) om att införa utbildningsgaranti för placerade barn.

Motionärerna beskriver att placerade barns och ungas skolgång oftast är problematisk och att de fullföljer grund- och gymnasieskola i avsevärt lägre utsträckning än andra barn. För att säkerställa att placerade barn och unga ska få den utbildning de har rätt till, krävs det att skola och socialtjänst samverkar på ett bra sätt och att eleven blir delaktig i processen.

Skolfam har utvecklats för att stärka förutsättningar för goda skolresultat hos familjehemsplacerade elever och stärka samverkan mellan elevens skola, familjehemmet och socialtjänsten. I motionen uttrycks att alla placerade barn, oavsett vilken form av samhällsvårdande placering det gäller, behöver garanteras tillgång till ett Skolfam. Motionärerna menar också att det finns brister i Göteborg Stads sätt att följa upp hur det går för placerade barn.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att:

1. Socialnämnderna och grundskolenämnden får i uppdrag att säkerställa att barn med familjehemsplacering, boende på HVB-hem och SiS-hem blir erbjudna plats i Skolfam.
2. Socialnämnderna får i uppdrag att tillsammans med grundskolenämnden följa upp om eleverna skolgång varit obruten och hur deras skolförankring sett ut.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Alla barn och unga har rätt till samma förutsättningar för att lyckas i skolan och att få en likvärdig vård och behandling för sina hälsoproblem. En lyckad skolgång och god behandling vid psykisk ohälsa ger möjligheter till ett bra vuxenliv. Förutsättningarna ökar när socialtjänstens, skolans och hälso- och sjukvårdens samverkan fungerar. Öppna jämförelser visar på skillnader mellan placerade barn och deras jämnåriga, både när det gäller skolgång och psykisk ohälsa (Socialstyrelsen, *Öppna jämförelser*, 2020).

Reglering och ansvarsfördelning för placerades barns skolgång

För barn och unga som behöver placeras utanför hemmet finns det tre olika placeringsformer: familjehemsvård (familjehem eller jourhem), hem för vård eller boende (HVB) och stödboende. HVB är en beteckning för en rad olika slags institutioner. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga ramar. En skiljelinje går mellan de särskilda ungdomshemmen som SiS (Statens institutionsstyrelse) ansvarar för och övriga HVB. Stödboende är ett alternativ till HVB och en mindre ingripande form av boendepacering för barn och unga mellan 16 och 20 år.

Socialtjänstlagen ger socialnämnden ett särskilt ansvar att verka för att placerade barn får den skolgång som de behöver (SoL 6 kap, §7). Socialnämnden har också ett ansvar för att följa upp barnet eller den unges vård och skolgång (SoL 6 kap, §7 b samt LVU §13 a §).

Det är hemkommunen, vilken som regel är den kommun där eleven är folkbokförd, som har ett övergripande ansvar för att se till att eleven fullgör sin skolgång, även om skolgången sker i en skola med annan huvudman än hemkommunen (Skollagen 7 kap, §21). Bestämmelserna om var en person ska vara folkbokförd finns i folkbokföringslagen (FOL). Huvudregeln är att en person ska vara folkbokförd där den är bosatt, det vill säga där denne regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. För barn som har blivit placerade i ett familjehem gäller huvudregeln att ett barn ska folkbokföras där det faktiskt vistas, alltså på familjehemmet. Om familjehemsplaceringen är avsedd att vara högst sex månader görs dock som regel ingen ändring av folkbokföringen (*Placerade barn och unga - Handbok för socialtjänsten*, Socialstyrelsen). Inför placering av elev med byte av folkbokföring, hemkommun och skola ansvarar rektor för att sammanställa relevant information om elevens tidigare skolgång (Skollagen 3 kap, §12 j). En elev som vistas på HVB- eller SiS-hem är som regel fortsatt folkbokförd i sin ursprungliga hemkommun. Ansvaret för skolplikt och utbildning för de elever som vårdas på HVB i en annan kommun ligger följaktligen som regel kvar på den ursprungliga hemkommunen. Det innebär att hemkommunen behöver bevaka skolgången för barn och unga som vistas på HVB i en annan kommun.

Samverkan skola och socialtjänst

SAMS (Samverkan för socialtjänst och skola) och SiSam-modellen är framtaget för att underlätta samverkan mellan socialtjänsten och skolan. SAMS-stödets övergripande syfte är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga när placeringen medför skolbyte. Det är avsett att vara ett stöd för dom som arbetar med placerade barn och unga i socialtjänst och skola. Stödet har tagits fram gemensamt av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) utifrån ett regeringsuppdrag (*SAMS Samverkan socialtjänst skola, Obruten skolgång för placerade barn och unga*, 2022). SAMS-stödet vilar på gällande reglering och är uppdelat i olika faser och steg som beskriver ansvarsfördelning vid olika kritiska punkter i samverkansprocessen i barnets eller den unges skolgång. För varje steg beskrivs vad som ska göras, vem som ansvarar och varför det ska göras.

Skolfam är en nationell förebyggande manualbaserad arbetsmodell för elever som bor i familjehem. Arbetsmodellen syftar till att stärka förutsättningar för goda skolresultat hos familjehemsplacerade elever. Modellen syftar också till att stärka samverkan mellan elevens skola, familjehemmet och socialtjänsten. Skolfams resultat utvärderas årligen både nationellt och lokalt. Utvärderingarna visar mycket goda resultat där man kan se att elever som inkluderas i Skolfams arbetsmodell klarar grundskolan med godkända betyg i betydligt högre utsträckning än de utan Skolfam. Skolfam startade som ett projekt i Helsingborgs stad år 2005. I augusti 2022 fanns Skolfam med 43 team i 21 svenska kommuner. Det nationella samarbetet kring Skolfam drivs med stöd av Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Tidigare beslut angående insatser för placerade barns rätt till utbildning

I kommunfullmäktiges beslutade budget 2023 finns ett uppdrag som motsvarar motionärernas förslag till beslut. I budgeten finns uppdraget under rubriken ”Sociala frågor” och lyder *”Socialnämnderna och grundskolenämnden får i uppdrag att utöka placerade barns tillgång till särskilt stöd i sin skolgång genom Skolfam eller motsvarande arbetssätt.”* (Budget 2023, Göteborgs Stad, sid. 11).

Grundskolenämnden och de fyra socialnämnderna har även fått ett liknande uppdrag med anledning av Göteborgs Stads Barnrättsplan 2022–2024. I barnrättsplanens insats 3:3 finns uppdraget att *”Säkerställa insatser för placerade barns rätt till utbildning”*. Enligt planen ska berörda förvaltningar samverka för att säkerställa att placerade barn får den utbildning de har rätt till och inte enbart omfatta barn i familjehem, vilket idag organiseras inom modellen Skolfam.

Kommunfullmäktiges budget 2023 och Barnrättsplanen innehåller beslut och uppdrag som motsvarar motionärernas förslag till beslut. Befintliga uppdrag i budget och Barnrättsplan följs upp inom ramen för ordinarie planerings- och uppföljningsprocess.

Mot den bakgrunden *avstyrker* grundskoleförvaltningen motionens båda förslag till beslut.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Anders Andrén
Avdelningschef, Kvalitet, samordning och utveckling